țipînd. O apucă de brîu și-i înalță capul. Cînd o privește, i se face milă de copii; lacrimi de mînie îi inundă sufletul la vederea acestei femei pe care o urăște. Își alungă toate gîndurile și, după ce vîră din nou sabia în ea, îi împinge trupul la o parte. O calcă în picioare și iar o înjunghie. E atît de furios că-și taie și piciorul lui drept, la călcîi, dar nici măcar nu-și dă seama. Se întoarce spre Gonza. Călcîndu-i pieptul în picioare, îl mai spintecă cu sabia pentru ultima oară.

Lancea lui Gonza Lăncierul e veche, rănile lui sînt vechi, povestea e și ea veche și cîntecul despre Gonza se întoarce cu mulți ani în urmă, dar povestea aceasta a vieții lui va dăinui multă vreme în valea bambușilor, purtată de bîrfa și gura lumii, lungă precum mînerul lăncii lui.

Îndrăgostiții de la Amijima

(1721)

Personajele:

KAMIYA JIHEI, *28 de ani, negustor de hîrtie*
KONAYA MAGOEMON, *fratele lui, negustor de făină*
GOZAEMON, *socrul lui Jihei*
TAHEI, *rival pentru Koharu*
DEMBEI, *proprietarul Casei Yamato*
SANGORŌ, *servitorul lui Jihei*
KANTARŌ, *6 ani, fiul lui Jihei*
PREOT, MENESTREL
HAMALI, PESCARI, PERSOANE DIN CARTIER
KOHARU, *19 ani, curtezană la Casa Kinokuni din Sonezaki*
OSAN, *soția lui Jihei*
MAMA *lui Osan (care e și mătușa lui Jihei), 56 de ani*
OSUE, *4 ani, fiica lui Jihei*
PROPRIETĂREASA *Casei Kawachi*
KIYO, *casieră*
TAMA, *servitorul lui Osan*
SUGI, *servitoarea lui Koharu*
SLUJNICE, CURTEZANE, SERVITORI

Actul I

TABLOUL 1

O stradă din noul Cartier Sonezaki, din Osaka. 4 noiembrie 1720.

POVESTITORUL Sanjō bakkara fungoro nokkoro
Chokkoro fungoro de
Mate tokkoro wakkara yukkuru
Wakkara yukkuru ta ga
Kasa wo wanga ranga ra su
Sora ga kunguru kunguru mo
Renge rengere bakkara fungoro.[1]

Dragostea unei curtezane este peste măsură de profundă; este o mare fără fund de afecțiune ce nu poate fi golită sau secată. Pe malul rîului Scoica[2], cîntece de dragoste, de tot soiul, plutesc în aer și inimile tresar la bariera[3] de felinare de la ușă. Bărbații hoinăresc pe străzi, bine dispuși,

[1] Cărturarii japonezi au zăbovit îndelung asupra acestor silabe ciudate, și au oferit multe explicații. Înțelesul lor, dacă există vreunul, este mai puțin însemnat decît ritmul vioi care evocă atmosfera din cartierul Sonezaki.

[2] Rîul Shijimi, menționat deseori pe parcursul piesei, curgea la marginea cartierului Sonezaki. „Shijimi" înseamnă „corbicula", o moluscă mică înrudită cu scoica de rîu. E un joc de cuvinte aici: marea nu poate fi secată scoțînd apa cu scoici.

[3] Joc de cuvinte: *moji ga seki* („bariera caracterelor chinezești") sugerează că se opresc brusc clienții cînd citesc, la lumina felinarelor din ușă, numele ceainăriilor favorite în caractere chinezești; *Moji ga seki* („bariera moji") se referă la strîmtoarea Shimonoseki.

fredonînd frînturi din teatrul de păpuși, imitîndu-i pe actori sau cîntînd balade obscene; alții sînt atrași spre Case de melodiile cîntate la samisen [1], în camerele de la etaj. Dar iată un vizitator care-și ascunde fața, evitînd ziua cadourilor [2]. Uite cum se strecoară, de teamă să nu i se ceară să cheltuiască prea mult.

Kiyo, casiera, îl observă. [3]

KIYO Cine încearcă să mă evite?

POVESTITORUL Ea-l înșfacă de glugă; el îi scapă de două-trei ori, dar acesta e un client valoros și ea nu vrea să-l lase să plece. În cele din urmă, se năpustește asupra lui și țipă.

KIYO Termină cu prostiile! Haide!

POVESTITORUL Și clientul, prins la strîmtoare, este păcălit de această muierușcă, Kagekiyo.

Printre florile expuse — chiar și podurile se numesc flori de prun și de cireș [4] — iat-o pe Koharu de la Casa Kinokuni, ieșită proaspăt din cămașa de băieșiță din Sud [5] și îmbrăcată în straie de curtezană în Noul Cartier. Înseamnă numele ei „A Doua Primăvară"? [6] — semn că e sortită să lase în urmă un nume trecător în noiembrie?

„Cine a trimis să mă cheme?" se întreabă ea, neîncrezătoare ca un porumbel la lumina pîlpîindă a felinarului. O curtezană trece pe lîngă ea, și apoi se întoarce.

CURTEZANA Tu ești, Koharu? Unde te-ai pitit? Nu mai sîntem invitate la aceleași petreceri și nu te mai văd deloc și nici nu mai aud de tine. Ai fost bolnavă? Te-ai tras la față. Mi-a spus cineva că stăpînul tău îi cercetează zdravăn pe clienți și nu te prea lasă să

[1] Ghitară lungă japoneză, cu trei corzi.

[2] Erau zile festive în care clienților li se cerea să cumpere cadouri pentru ceainării.

[3] Următoarele rînduri se bazează pe un fragment din piesa *nō Kagekiyo*. Numele fetei Kiyo îl sugerează pe Kagekiyo și efectul este grotesc.

[4] Aluzie la podul Umeda și podul Sakura de peste rîul Shijimi.

[5] „Sud" se referă la Cartierul Shimanouchi, o porțiune cu case de curtezane de calitate inferioară, care fuseseră la început băi publice. Cartierul Sonezaki se afla la nord de această zonă.

[6] Koharu, literal: „micuță primăvară", înseamnă vară indiană.

ieși din casă, din cauza lui Kamiji [1] al tău. Dar am mai auzit și că te va răscumpăra Tahei și vei pleca să locuiești cu el la țară, la Itami. E adevărat?

KOHARU Mi-ar face mare plăcere dacă nu mi-ai vorbi atîta de Itami! Legătura dintre mine și Jihei, îmi pare rău că trebuie s-o spun, nu e așa de intimă precum bănuiește lumea. Tahei acela, gură-spartă, a răspîndit zvonul peste tot și toți clienții, pînă la unul, m-au părăsit. Stăpînul îi reproșează mereu lui Kamiya Jihei și a făcut tot posibilul să nu ne mai întîlnim. Ei bine, nu mi se permite nici măcar să primesc scrisori de la Jihei. Astă seară, ciudat, m-au trimis la Kawashō [2]. Clientul meu e samurai, am auzit. Dar mi-e tot teamă să nu-l întîlnesc pe drum pe înspăimîntătorul Tahei. Am senzația că mi-e dușman de moarte. Crezi c-ar putea fi acolo?

CURTEZANA Dacă ai astfel de sentimente față de Tahei, mai bine te-ai ascunde repede. Privește! Iese acum din primul grup de case unul din acei cîntăreți de stradă, ce-și cîntă imnurile absurde [3]. Printre cei ce-l înconjoară văd un tip desfrînat, cu părul împopoțonat cam caraghios — grangur îngîmfat! Sînt sigură că e Tahei. Oh! Se îndreaptă încoace!

POVESTITORUL O clipă mai tîrziu, preotul răspopit, cu o căciulă țeșită și un veșmînt negru ca cerneala, cu mînecile pliate, vine bolborosind, înconjurat de o ceată de trîndavi. Lovește la întîmplare clopoțelul, bolborosind refrenul unui imn.

MENESTRELUL „Stilul lui Fan Kuhai nu valora cine știe ce —
Să vezi cum rupea zăvoarele Asahina din Japonia!"
Spintecă zăvoare și grămadă de copaci doborîți
Îi ucide pe Uryōko și Saryōko și trece de barieră
Așa cum și timpul trece.[4]
Namamida Namaida Namamida Namaida
Ei Ei Ei Ei Ei

[1] Prescurtare pentru Kamiya Jihei.

[2] Prescurtare de la (casa) Kawachi și numele stăpînului care începea cu silaba „shō".

[3] Secțiuni din teatrul de păpuși cu un așa-zis refren religios.

[4] Fragment adaptat din *Bătălia de la Coxinga*.

„Deși-am umblat peste tot
N-am văzut în trista lume unul
Care să semene cu dragul meu Matsuyama!“ [1]
Plînge, urlă și apoi izbucnește în rîs.
„Ce nenorocire că trebuie să-mi sfîrșesc viața ca un nebun!“
Cade fără vlagă, iarba servindu-i drept culcuș,
Privelișteprea tristă de contemplat.
Namamida Namaida Namamida Namaida
Ei Ei Ei Ei Ei
Tokubei de la vopsitorie,
De cînd s-a îndrăgostit prima oară de Fusa,
Este robul pasiunii ce-i înghite toată averea,
O dragoste atît de pîngărită, încît nici leșia n-o mai poate scoate la lumină [2]
Namamida Namaida Namamida Namaida
Namamida Namaida.

SUGI Scuzați-mă, părinte.

MENESTRELUL Ce e?

SUGI Poartă ghinion să cînți cîntecele acelea, tocmai cînd poveștile despre sinucigași din Cartier s-au mai potolit. De ce nu ne cînți un *nembutsu* [3] din *Bătălia de la Coxinga?*

POVESTITORUL Sugi îi scoate niște monezi din mînecă.

MENESTRELUL Pentru doi-trei gologani
Nu poți spera să călătorești tot drumul,
Trei mii de leghe pînă-n Ținutul Marelui Ming!
Nu face parale, nu-l invocă pe Amida Buddha.

POVESTITORUL Bombănind pe tonul acesta, el merge mai departe.

TABLOUL 2

Casa Kawachi, o ceainărie din Sonezaki.

POVESTITORUL Koharu o șterge prin mulțime și intră în grabă în Casa Kawachi.

PROPRIETĂREASA Ei bine, nu mă așteptam să vii așa curînd. Au trecut secole de cînd nu ți-am auzit numele. Ce vizitatoare scumpă la vedere ești, Koharu! Și ce de vreme a mai trecut!

POVESTITORUL Proprietăreasa o salută pe Koharu prietenos.

KOHARU Oh! Se aude pînă la poartă. Nu mai îmi ziceți pe nume cu voce tare. Oribilul acela de Ri Tōten [1] este afară. Vă rog, vorbiți în șoaptă.

POVESTITORUL Oare s-au auzit cuvintele ei? Intră un grup de trei bărbați.

TAHEI Trebuie să-ți mulțumesc, mai întîi, dragă Koharu, că mi-ai dat un nume nou: Ri Tōten. Nu mi s-a mai spus așa. Ei bine, prieteni, aceasta-i Koharu despre care v-am vorbit — Koharu cea bună, blîndă și care știe să facă dragoste. Pășiți și priviți-o pe curtezana care a stîrnit atîtea inimi! O să fiu eu în curînd norocosul care o va avea pe Koharu de soție? Sau o va răscumpăra Kamiya Jihei?

POVESTITORUL Face pe grozavul.

KOHARU Nu mai vreau să aud nimic. Dacă gîndești că e chiar așa o scofală să răspîndești niște vești neîntemeiate despre cineva pe care nici tu nu-l cunoști, n-ai decît, zi ce dorești. Dar eu nu vreau să aud.

POVESTITORUL Ea se dă brusc în lături, dar el pornește iar, pieziș, spre ea.

TAHEI Chiar dacă nu vrei să mă asculți, clinchetul monezilor mele de aur o să te oblige! Ce fată norocoasă ești! Gîndește-te! Dintre toți bărbații cei mulți din Temma și cei din Osaka, l-ai ales tocmai pe Jihei, negustorul de hîrtie, tată a doi copii. Un om ale cărui afaceri merg atît de prost și nu știe cum s-o mai scoată la capăt din 60 în 60 de zile ca să-și achite polițele! Crezi tu că un astfel de om o să poată plăti aproape zece *kamme* ca să te răscumpere? [2] Aceasta îmi amintește de o călugăriță ce s-a luat la trîntă cu o lectică ce se apropia [3]. Dar, uită-te bine la mine! Eu nu am soție, socru, tată sau măcar vreun unchi. Mi se spune Tahei, Lupul Singuratic. Recunosc că nu mă pot compara cu Jihei cînd e vorba să mă laud

---

[1] Din piesa *Wankyū Sue no Matsuyama.*
[2] Din epilogul piesei *Yosaku din Tamba.*
[3] Invocație budistă (n.tr.).

[1] Răufăcător din piesa *Bătălia de la Coxinga.*
[2] Prețul e neobișnuit de ridicat; Tahei exagerează, cu siguranță.
[3] Comparație întîlnită în vechile texte chinezești, folosită pentru cei care se întind mai mult decît le e plapuma.

prin Cartier dar, cînd e vorba de bani, îmi vin pe tavă. Dacă m-aș ocupa cu stăruință de banii mei, cine știe ce-aș mai cuceri? Ce ziceți, oameni buni? Clientul tău, sînt sigur că-i Jihei astă-seară, dar îi iau eu locul. Lupul Singuratic îi ia locul. Gazdă! Adu niște *saké!* Hei, *saké!*

PROPRIETĂREASA Ce tot zici? Astă-seară clientul ei este un samurai și trebuie să pice-n orice clipă. Te rog, distrează-te în altă parte.

POVESTITORUL Lui Tahei îi arde, însă, de glume.

TAHEI Clientu-i tot client, fie că-i samurai, fie că-i tîrgoveț. Singura deosebire este că unul poartă sabie și celălalt nu. Dar chiar dacă acest samurai își poartă săbiile, tot n-are el cinci sau șase; poate numai două: sabia și pumnalul. Am eu grijă de samurai și apoi o împrumut pe Koharu. *(Către Koharu:)* Oricît te-ai feri de mine, tot nu scapi. Probabil vreo legătură dintr-o viață anterioară ne-a unit așa de strîns. Îi datorez totul menestrelului acela — ce minunat lucru e puterea rugăciunii! Cred c-am să recit și o rugăciune de-a mea. Uite, scrumiera va fi clopotul și pipa — ciocanul. E caraghios, nu?

Chan Chan Cha Chan Chan
Ei Ei Ei Ei Ei
Jihei, negustorul de hîrtie —
Din prea multă dragoste pentru Koharu
Și-a făcut tichie de nebun,
Zvîrle cu bancnotele de aur
Pînă cînd averea sa se va transforma în confeti
Și Jihei însuși va fi maculatură
De care nu-ți vei putea șterge nici măcar nasul!
Salut, Salut Amida Buddha!
Namaida Namaida Namaida

POVESTITORUL Pe cînd se umflă astfel în pene, urlîndu-și cîntecul, apare un bărbat la poartă, atît de înnebunit să nu fie recunoscut, încît își poartă, chiar și noaptea, pălăria de răchită.

TAHEI Hei, a apărut hîrtia de toaletă! Ce deghizat e! De ce nu intri, hîrtie de toaletă? Dacă te-a speriat rugăciunea mea, spune: „Salut Amida!" Îți scot eu pălăria!

POVESTITORUL Îl trage pe om înăuntru și-l studiază: e un samurai cu două săbii, sobru în îmbrăcăminte și ținută, care îl fulgeră pe Tahei cu privirea prin pălăria lui împletită, ochii stînd să-i iasă din orbite de furie. Tahei, incapabil să rostească „Salut" sau „Amida", cască gura, speriat și scoate un „Haaa!"

TAHEI Koharu, sînt tîrgoveț. N-am purtat niciodată sabie, dar am o mulțime de monezi noi de argint acasă și cred că strălucirea lor ar putea frînge și cîteva săbii. Imaginează-ți că prăpăditul acela de la magazinul de hîrtie de toaletă, cu un capital subțire ca o țesătură fină, încearcă să se ia la întrecere cu Lupul Singuratic! E culmea neobrăzării! Plec acum de la Podul Sakura pînă în Strada Mijlocie și dacă-l întîlnesc în drum pe Hîrtie-de-Aruncat-la-Gunoi, îl calc în picioare. Haideți, oameni buni!

POVESTITORUL Gesturile lor, cel puțin, sînt cavalerești, așa cum pleacă fudulindu-se și ocupă toată strada. Clientul-samurai îl rabdă pe nebun, indiferent la remarcile lui, datorită împrejurărilor, dar bîrfa despre Jihei o afectează pe Koharu. Ea este atît de deprimată încît, cu privirile ațintite în gol, nu e capabilă nici măcar să-și salute musafirul. Sugi, slujnica de la Casa Kinokuni, vine în fugă, supărată.

SUGI Cînd te-am lăsat aici cu puțin timp în urmă, domnișoară Koharu, musafirul tău nu-și făcuse apariția încă, și cînd m-am întors, m-au ocărît îngrozitor pentru că nu l-am verificat. Îmi pare rău, domnule, dar vă rog să mă scuzați o clipă.

POVESTITORUL Ridică pălăria împletită și-i cercetează fața.

SUGI Oh! Nu e el! N-ai de ce să te îngrijorezi, Koharu. Roagă-l pe musafirul tău să te țină toată noaptea și arată-i cît de dulce poți fi. Dă-i un butoi de nectar! La revedere, doamnă! Pe curînd, dragă!

POVESTITORUL Își ia la revedere, după o serie de calambururi. Samuraiul este furios.

SAMURAIUL Ce-nseamnă asta? După felul cum mi-a cercetat chipul ai crede că sînt o cutie de tablă pentru ceai sau o ceașcă de porțelan. N-am venit aici să fiu luat peste picior! Mi-e destul de greu să părăsesc reședința și ziua și, ca să-mi petrec noaptea undeva, a trebuit să cer permisiunea ofițerului

superior și să mă iscălesc în registru. Înțelegi cît complică regulamentul lucrurile? Dar m-am îndrăgostit numai cînd am auzit despre tine, domnișoară, și țineam foarte mult să-mi petrec noaptea aici. Am venit aici cu cîtva timp în urmă, fără însoțitori, și am aranjat totul la ceainărie. Așteptam cu nerăbdare să fiu primit cu căldură, să am de ce-mi aduce aminte toată viața, dar nu prea mi-ați zîmbit și nici măcar nu mi-ați răspuns la salut. Țineți nasul în pămînt ca și cînd ați număra bani în poală. Nu vă e teamă că vă înțepenește gîtul? Doamnă! N-am mai auzit așa ceva! Iată-mă într-o ceainărie, gata să joc rolul unei infirmiere de noapte într-o sală de maternitate.

PROPRIETĂREASA Aveți dreptate, domnule. Nedumerirea vă este îndreptățită, mai ales că nu cunoașteți nici motivele. Fata aceasta este îndrăgostită pînă peste urechi de un client pe nume Kamiji. Kamiji azi, Kamiji mîine, nimeni nu mai încape de el. Toți clienții ceilalți ai ei s-au împrăștiat în toate direcțiile, precum frunzele luate de furtună. Cînd doi oameni sînt atît de prinși unul de celălalt, se ajunge deseori la necazuri, atît pentru client, cît și pentru fată. În primul rînd, stînjenește afacerile și stăpînul, oricine ar fi el, trebuie să ia măsuri. De aceea sînt cercetați toți musafirii ei. Koharu este, fără îndoială, abătută — doar e normal să fie așa! Dumneavoastră v-ați supărat — era de așteptat. Dar ar trebui ca voi să faceți un compromis și să sărbătoriți evenimentul. Veniți și beți ceva. Fii puțin mai vioaie, Koharu!

POVESTITORUL Koharu, fără să scoată o vorbă, își ridică fața plină de lacrimi.

KOHARU Ascultă, samurai, se spune că dacă te sinucizi, cei ce mor în cursul Celor Zece Nopți [1] devin cu siguranță întruchipări ale lui Buddha. Este adevărat?

SAMURAIUL De unde să știu? Întreabă-l pe preotul vostru.

[1] Perioada dintre a șasea și a șaisprezecea noapte a lunii a zecea, cînd se făceau slujbe budiste speciale în templele ce aparțin sectei Jōdo („Pămîntul Făgăduinței"). Se credea că persoanele care mureau în această perioadă deveneau imediat întruchipări ale lui Buddha.

KOHARU Da, ai dreptate. Dar aș dori să întreb ceva pe un samurai. Dacă te sinucizi, e mult mai dureros să-ți tai gîtul decît să te spînzuri, nu-i așa?

SAMURAIUL N-am încercat niciodată să-mi tai gîtul, să văd dacă doare sau nu. Te rog, pune-mi întrebări mai raționale. Ce fată nesuferită!

POVESTITORUL Așa samurai cum este, pare încurcat.

PROPRIETĂREASA Koharu, te porți cam ciudat cu un musafir pe care îl întîlnești pentru prima oară. Mă duc să-mi aduc bărbatul. Să bem împreună niște *saké*. Asta o să mai înveselească puțin atmosfera.

POVESTITORUL Poarta pe care iese este luminată de lună; norii și trecătorii de pe stradă s-au mai rărit. De mulți ani se află în Temma lăcașul atotputernicului zeu [1]; deși nu e zeu, Kamiji [2], nume pe seama căruia se bîrfește mult, este profund legat și fără de speranță de Koharu prin țele [3] unei dragoste nenorocoase. Acum e luna a zecea, lună în care nici un zeu nu le dă binecuvîntarea [4]; dragostea le e zădărnicită și nici nu se pot întîlni. Și-au jurat în ultimele scrisori că dacă se vor putea vedea, aceea va fi ultima lor zi. Noapte de noapte, Jihei, gata să moară, se tîrîie pînă-n Cartier, absent, ca și cum sufletul i-ar fi părăsit trupul mistuit de flăcările dragostei.

La un birt de la marginea drumului, aude niște oameni bîrfind-o pe Koharu. „E la Kawashō cu un samurai", spune careva și, pe loc, Jihei se decide: „Se va întîmpla în noaptea aceasta!" Privește prin fereastra zăbrelită și vede un oaspete în cameră, a cărui față n-o poate deslușI din cauza glugii. I se vede doar bărbia care i se mișcă, dar Jihei nu distinge ce spune.

[1] Temma, unul din principalele cartiere din Osaka, a găzduit templul Tenjin, în memoria idolatrizatului Sugawara no Michizane (845—903).

[2] *Kami* care înseamnă „hîrtie" — este omofonul cuvîntului *kami* — „zeu"; deci avem: „Kami care nu este kami" — negustorul de hîrtie care nu este zeu.

[3] *Mishimenawa* — frînghii sacre dintr-un templu shintoist.

[4] Luna a zecea, *kannazuki* — „luna fără zei", era considerată a fi perioada în care zeii se adunau la Izumo; atunci ei lipseau din celelalte locuri din Japonia.

JIHEI Biata Koharu! Ce trasă e la față! E cu spatele la lampă. În inima ei se gîndește numai la mine. Am s-o înștiințez cumva că sînt aici și-o să fugim împreună. Și-apoi vedem noi — Umeda sau Kitano?[1] Oh! Aș vrea să-i spun că sînt aici. Vreau s-o chem.

POVESTITORUL Inima lui o cheamă dar trupul îi rămîne agățat de zăbrele. Plînge de dor.
Oaspetele din cameră cască.

SAMURAIUL Ce plictiseală! Să dădăcești o curtezană care are necazuri! Strada pare liniștită. Hai să mergem în ultima cameră! Felinarele ne distrag atenția. Vino cu mine!

POVESTITORUL Merg împreună în cea mai îndepărtată cameră. Jihei, îngrozit, se strecoară în peticul de umbră lăsată de fereastra cu zăbrele. Cei dinăuntru nu-și dau seama că e cineva care trage cu urechea.

SAMURAIUL Am fost atent la comportarea ta și la ceea ce ai spus astă-seară. Mi-e limpede că intenționezi să te sinucizi împreună cu Kamiji, sau cum îl cheamă — bărbatul despre care a vorbit stăpîna casei. Sînt sigur că așa e. Îmi dau seama că nici cel mai mic sfat sau părere nu pot ajunge la urechile vrăjite de zeul morții, dar trebuie să-ți spun că ești complet nebună. Familia băiatului nu-l va învinui pe el pentru nesocotință, ci te vor învinovăți și te vor urî pe tine. Te va ocărî o lume. După cîte știu, părinții tăi au murit, dar dacă trăiesc, îți vei căpăta în iad pedeapsa, ca orice fiică păcătoasă. Crezi că o să devii un Buddha? Tu și iubitul tău nici măcar n-o să ajungeți împreună, liniștiți, în iad. Ce păcat! Și ce tragedie! Asta-i prima noastră întîlnire și, ca samurai, nu pot să te las să mori fără să încerc să te salvez. Pesemne că banii sînt motivul. Aș vrea să te ajut, dacă tu crezi că-ți folosesc cinci, zece *ryō*. Jur pe zeul Hachiman și pe situația mea de samurai că nu voi dezvălui niciodată, nimănui, ce-mi vei spune. Deschide-ți inima fără teamă.

POVESTITORUL El spune aceste cuvinte în șoaptă. Ea-și împreunează mîinile și face o plecăciune.

[1] În ambele locuri sînt cimitire renumite.

KOHARU Vă sînt foarte recunoscătoare. Vă mulțumesc pentru cuvintele calde și pentru jurămîntul ce mi l-ați făcut, mie, care nu sînt nici iubita dumneavoastră, și nici măcar prietenă. Sînt atît de impresionată încît îmi vine să plîng. Da, așa e cum se spune, cînd te apasă ceva, se citește pe față. Ați intuit bine. I-am promis lui Kamiji să murim împreună. Dar, pur și simplu, ne-a fost imposibil să ne întîlnim, din cauza stăpînului și Jihei, din diverse motive, nu mă poate răscumpăra imediat. Contractul cu fostul meu stăpîn[1] și cel prezent mai ține încă cinci ani. Dacă cineva m-ar răscumpăra în această perioadă, sigur că ar fi o lovitură pentru mine, dar mai ales pentru onoarea lui Jihei. El a zis c-ar fi mai bine să ne omorîm și eu am fost de acord. Am fost prinsă de îndatoriri pe care nu le-am putut neglija și i-am promis încă înainte de a ști ce am de făcut. I-am spus: „Vom pîndi ocazia și mă voi strecura afară cînd îmi dai semnalul". „Da", a spus, „strecoară-te cumva." Și de atunci duc o viață plină de neliniști, neștiind, de la o zi la alta, cînd îmi va sosi ceasul cel din urmă. Mama mea locuiește pe o ulicioară dosnică, cum privești de aici spre sud. Nu mă are decît pe mine și muncește din greu ca să poată trăi de azi pe mîine. Mă tot gîndesc că dacă mă omor, se face cerșetoare sau va fi proscrisă și o să moară de foame. Acesta-i singurul lucru trist la care mă gîndesc dacă e să mor. N-am decît o viață. Mi-e rușine că mă considerați haină, dar trebuie să-mi îndur rușinea. Cel mai important lucru e că nu vreau să mor. Vă implor, ajutați-mă să rămîn în viață!

POVESTITORUL În timp ce vorbește, samuraiul dă din cap, gînditor. Jihei, ghemuit la pămînt, îi aude cuvintele și înmărmurește de uimire; sînt atît de neașteptate pentru inima lui vitează, încît se simte ca o maimuță care tocmai s-a rostogolit din copac. E înnebunit de durere.

JIHEI *(în sinea lui)*: Atunci totul a fost minciună? Aaahhh! Ce furios sînt! Acest pui-de-lele mă

[1] Stăpînul de la baia publică unde a lucrat Koharu înainte.

farmecă de doi ani de zile! Să intru și s-o omor dintr-o singură lovitură de sabie? Sau să-mi potolesc mînia, ocărînd-o în față?

POVESTITORUL Scrîșnește din dinți și plînge de necaz. În casă, Koharu vorbește printre lacrimi.

KOHARU E ciudat că vă rog, dar vreți să fiți atît de amabil să deveniți clientul meu anul acesta și primăvara următoare? Ori de cîte ori vine Jihei, cu intenții de sinucidere, vă rog interveniți și obligați-l să amîne. În felul acesta, legătura noastră se va rupe de la sine. Nu se va mai sinucide nici el, și viața mea va fi și ea salvată. Oare ce legătură nefastă dintr-o existență anterioară ne-a făcut să promitem că vom muri? Ce mai regret acum!

POVESTITORUL Ea plînge și se sprijină de genunchii samuraiului.

SAMURAIUL Foarte bine, fac ceea ce-mi ceri. Cred că te pot ajuta. Dar... e curent. Ne poate vedea cineva.

POVESTITORUL El trage *shōji*.

Jihei, ascultînd de afară, e furios foc.

JIHEI Și la ce să te aștepți de la o curtezană și încă una ieftină! Nu mi-am dat seama de caracterul ei ingrat! Mi-a furat sufletul, ticăloasa! S-o fac bucăți sau să n-o mai bag în seamă? Ce să fac?

POVESTITORUL Umbra celor două profile cade pe *shōji*.

JIHEI Mi-ar place să-mi simtă gustul pumnului și s-o calc în picioare. Oare despre ce tot trăncănesc? Ia uite cum dau din cap aprobator! Acum ea îi face o plecăciune, îi șoptește ceva și se smiorcăie. Am încercat să mă stăpînesc — mi-am călcat pe inimă — dar nu mai pot îndura! Ce-i mult, e mult!

POVESTITORUL Inima îi bate nebunește în timp ce scoate pumnalul. „Koharu trebuie să fie pe-aici" gîndește el și înfige pumnalul printr-o deschizătură din *shōji*. Dar Koharu e prea departe de țintă și, deși țipă înspăimîntată, e nevătămată. Musafirul ei sare pe loc la Jihei, îi apucă mîinile și le lovește zdravăn de zăbrele. I le leagă repede și strîns de fereastră.

SAMURAIUL Nu țipa, Koharu. N-ai decît să nu te uiți la el.

POVESTITORUL În acel moment intră proprietarul și soția lui. Ei țipă de spaimă.

SAMURAIUL Nu vă agitați. Și-a vîrît o brută sabia prin *shōji* și i-am legat mîinile de zăbrele. Nu i le dezlegați. Mă ocup eu de el cum știu mai bine. Dacă atrageți

mulțimea, iese tărăboi precis. Să intrăm cu toții. Hai cu mine, Koharu! Hai la culcare!

POVESTITORUL Koharu răspunde „da", deși ea recunoaște mînerul pumnalului și amintirea — dacă nu lama lui — îi străpunge pieptul.

KOHARU Se găsesc mereu oameni care se comportă nebunește după ce au băut ceva mai mult. De ce nu-l lași să plece fără tărăboi?

SAMURAIUL Nici vorbă. Faceți cum v-am spus — intrați cu toții în casă. Koharu, vino cu mine!

POVESTITORUL Jihei le mai vede încă umbrele chiar după ce intră în camera interioară, dar e țintuit locului, cu mîinile prinse ca-n cătușe, care-l strîng și mai rău dacă se zbate; trupul îi e străbătut de suferința ce-l sîcîie mai rău ca un cîine[1]. Mai hotărît ca oricînd să moară, varsă lacrimi amare — ce spectacol înduioșător!

Tahei, Lupul Singuratic, se întoarce de la chiolhan.

TAHEI Iată-l pe Jihei stînd la fereastra lui Kawashō. Îi arăt eu lui!

POVESTITORUL Îl apucă pe Jihei de guler și-l zgîlțîie.

JIHEI Auuuuu!

TAHEI Auuu? Ce ființă plăpîndă ești tu? Ah, înțeleg, te-au legat aici. Probabil că ai vrut să furi. Hoț nenorocit! Pușlama!

POVESTITORUL Îl lovește fără milă.

TAHEI Spărgătorule! Ocnașule!

POVESTITORUL Îl lovește cu piciorul cît poate de tare.

TAHEI Kamiya Jihei a fost prins furînd și l-au legat!

POVESTITORUL Trecătorii și oamenii de prin împrejurimi, atrași de urletele lui, se strîng repede. Samuraiul țîșnește din casă.

SAMURAIUL Cine i-a zis spărgător? Tu? Spune ce-a furat Jihei! Hai, dă-i drumul!

POVESTITORUL Îl apucă pe Tahei și-l aruncă în noroi. Tahei se ridică în picioare doar pentru o secundă căci din nou samuraiul îl trîntește. Îl înhață bine.

SAMURAIUL Jihei! Calcă-l în picioare cît poftești!

POVESTITORUL Îl împinge pe Tahei sub picioarele lui Jihei. Așa legat cum e, Jihei îl lovește cu picioarele peste

[1] Un proverb de origine budistă spune: „Suferința te urmează precum cîinele".

față, cu furie. Tahei, lovit și plin de noroi, se ridică și privește sfidător în jurul lui.

TAHEI *(unui spectator)*: Cum puteți, proștilor, să stați cu mîna-n sîn, calmi, și să priviți cum mă calcă în picioare? Am înregistrat toate chipurile și am de gînd să v-o plătesc. Nu uitați!

POVESTITORUL Reușește să scape, nu fără să aibă ultimul cuvîntul. Spectatorii pufnesc în rîs.

VOCILE I-auzi cum se laudă și după ce l-a făcut terci! Hai să-l aruncăm peste pod să ia o gură de apă! Nu-l lăsați să scape!

POVESTITORUL Fug după el. După ce mulțimea s-a risipit, samuraiul se apropie de Jihei și-l dezleagă. Își descoperă fața.

JIHEI Magcemon! Fratele meu! Ce rușine!

POVESTITORUL Se aruncă jos și plînge, fără vlagă, în noroi.

KOHARU Sînteți fratele lui, domnule?

POVESTITORUL Koharu fuge la el. Jihei, apucînd-o de kimono, o trîntește jos.

JIHEI Bestie! Vulpe! Mai bine te-aș călca pe tine în picioare decît pe Tahei.

POVESTITORUL Își ridică piciorul, dar Magoemon țipă.

MAGOEMON Asta-i prostia care a dat naștere la tot necazul. Treaba unei curtezane este să-i amăgească pe bărbați. Abia acum ți-ai dat seama? Eu am mirosit-o de cînd am văzut-o, dar tu ești atît de zăpăcit că n-ai fost în stare, în doi ani de intimitate cu această femeie, să-ți dai seama ce-i în capul ei. În loc să dai cu picioarele-n Koharu, mai bine le-ai folosi pentru tine, poate-ți vine mintea la cap. Ești fratele meu mai mic, ai aproape 30 de ani, ai un băiat de 6 ani și o fată de 4 ani, Kantarō și Osue. Conduci un magazin cu o fațadă de 36 de picioare [1], dar se pare că nu prea-ți dai seama că toată averea ta se duce de rîpă. N-ar trebui ca tocmai fratele tău să te dojenească. Socrul tău este soțul mătușii tale și soacra ți-e mătușă. Ți-au fost întotdeauna ca niște părinți. Soția ta, Osan, mi-este verișoară. Legăturile prin căsătorie sînt întărite de cele de sînge. Dar cînd se întrunește familia, singurul subiect de discuție îl constituie

[1] Se obișnuia să se considere mărimea unui magazin după întinderea fațadei.

vizitele tale permanente la Sonezaki și toată lumea se simte umilită. Îmi pare rău de biata noastră mătușă. Știi doar ce tip îndărătnic, de modă veche, este soțul ei, Gozaemon. Turbează de furie și mereu spune: „Ne-a jucat o festă urîtă nepotul nostru. Ne-a părăsit fata. O iau acasă pe Osan și-am să-i terfelesc lui reputația în întreaga Temma". Mătușa, cu tot zbuciumul ei, uneori îi ține lui partea, alteori, ție. E înnebunită de durere. Ce ingrat ești că nu apreciezi faptul că ți-a luat partea atunci cînd alții te bîrfeau.

Mi-am dat seama că nu poate să dureze căsnicia ta prea mult. M-am decis, în speranța c-o scutesc pe mătușa de alte necazuri, să mă conving cu propriii mei ochi ce fel de femeie e Koharu, și apoi să iau o hotărîre. M-am sfătuit cu proprietarul de aici și am venit să văd care e cauza suferinței tale. Acum înțeleg de ce ți-ai părăsit nevasta și copiii. Ce curtezană fidelă ți-ai găsit! Felicitările mele!

Și iată-mă pe mine, Magoemon Morarul [1], cunoscut pretutindeni datorită minunii de frate al meu, costumat ca la mascaradă sau poate ca un nebun! Mi-am pus armele pentru prima dată în viață și m-am prezentat ca ofițer. Mă simt ca un idiot cu toate aceste arme, dar n-am cum să mă descotorosesc de ele acum. Îmi vine să turbez și, unde mai pui, mă doare și pieptul din cauza lor.

POVESTITORUL Scrîșnește din dinți și se strîmbă, încercînd să-și ascundă lacrimile. Koharu, strangulată de emoție, zice doar:

KOHARU Da, ai perfectă dreptate.

POVESTITORUL Restul cuvintelor se pierd printre lacrimi. Jihei bate pămîntul cu pumnul.

JIHEI Am greșit. Iartă-mă, Magoemon. De trei ani sînt prins în mrejele acestei vrăjitoare. Mi-am neglijat părinții, rudele, chiar soția și copiii, și mi-am ruinat averea. Și toate acestea pentru că am fost tras pe sfoară de Koharu, hoață parșivă! Sînt profund jignit. Dar am terminat cu ea și n-o să mai calc

[1] Magoemon e negustor de făină (pentru tăiței ei) Magazinul lui se numește Konaya — „negustorul de făină" — nume ce e folosit ca poreclă, în același fel în care Jihei e poreclit Kamiya Jihei.

niciodată pe aici. Cățea! Vulpe! Secătură! Iată dovada c-am terminat cu ea.

POVESTITORUL Își scoate amuleta de sub veșminte.

JIHEI Iată jurămintele scrise pe care ni le-am făcut, cîte unul la începutul fiecărei luni, douăzeci și nouă în total. Ți le înapoiez. Aceasta înseamnă că dragostea noastră a luat sfîrșit. Ia-le!

POVESTITORUL Îi azvîrle bilețelele.

JIHEI Magoemon, ia toate scrisorile mele. Vezi să le iei pe toate! Și apoi arde-le cu propriile tale mîini. *(Către Koharu:)* Dă-mi-le! Dă-i-le fratelui meu.

KOHARU Cum dorești.

POVESTITORUL Cu lacrimi în ochi, îi întinde amuleta ei. Magoemon o deschide.

MAGOEMON Unu, doi, trei, patru... zece... douăzeci și nouă. Sînt toate aici. Și o scrisoare de la o femeie. Ce-i asta?

POVESTITORUL Vrea s-o desfacă.

KOHARU E o scrisoare lipsită de importanță. Nu ți-o pot arăta.

POVESTITORUL Se agață de brațul lui Magoemon, dar el o împinge. Ține scrisoarea la lumina lămpii și citește cu atenție adresa: „Domnișoarei Koharu de la Kamiya Osan". Cum citește aceste cuvinte, bagă scrisoarea în mîneca kimonoului.

MAGOEMON Koharu! Cu puțin timp în urmă a jurat un samurai, dar acum, Magoemon Morarul — om de afaceri — jură că nu va arăta scrisoarea nimănui, nici măcar soției. Numai eu o voi citi și apoi o voi arde împreună cu jurămintele tale. Poți avea încredere în mine. Nu-mi calc jurămîntul.

KOHARU Mulțumesc. Îmi salvezi onoarea.

POVESTITORUL Iar izbucnește în plîns.

JIHEI *(rîde batjocoritor)*: Îți salvează onoarea! Vorbește ca o ființă omenească! *(Către Magoemon:)* Nu mai vreau să-i văd fața blestemată nici măcar un minut. Îi dau una să mă țină minte toată viața. Scuză-mă, te rog.

POVESTITORUL Se îndreaptă spre Koharu și lovește pămîntul furios.

JIHEI Timp de trei ani te-am iubit, te-am stimat, te-am dorit, te-am adorat, dar astăzi, piciorul meu își va lua rămas bun.

POVESTITORUL O lovește puternic cu piciorul în frunte și izbucnește și el în plîns. Frații pleacă, pierduți. Koharu, femeia nefericită, începe să se vaiete cînd îi vede plecînd. E credincioasă sau nu? Adevăratele ei sentimente se ascund în cuvintele scrise de soția lui Jihei, scrisoare pe care n-a văzut-o nimeni. Jihei pleacă fără să afle adevărul.

Actul II

Casa și magazinul lui Kamiya Jihei. Zece zile mai tîrziu.

POVESTITORUL Strada aglomerată care duce drept spre podul Tenjin [1], ce poartă numele zeului Temma, aducător de noroc, este cunoscută ca strada dinaintea lui Kami [2] și aici își desfășoară activitatea Kamiya Jihei. Hîrtia se vinde bine, magazinul are un amplasament bun; este o firmă cu prestigiu și clientela curge.

Afară, pe stradă, mulțimea se îndreaptă spre slujba celor Zece Nopți, în timp ce în casă, soțul picotește lîngă *kotatsu*. Soția sa, Osan, stă singură și păzește magazinul și casa.

OSAN Zilele sînt atît de scurte — e deja ora mesei și Tame nu s-a întors de la treburile pe care le-a avut la Ichinokawa [3]. Oare ce-o fi reținînd-o? Nu s-a întors nici secătura aia de Sangorō. Suflă un vînt tare rece. Precis o să răcească iar copiii. Nici măcar nu și-o fi dînd seama că e ora la care trebuie s-o hrănească pe Osue. Ce ființă nesuferită!

POVESTITORUL Vorbește de una singură.

KANTARŌ Mamă, m-am întors singur.

POVESTITORUL Fiul ei dă fuga în casă.

OSAN Kantarō, tu ești? Ce s-a întîmplat cu Osue și Sangorō?

[1] Se face referire la Temma Tenjin, nume de zeu a lui Sugawara no Michizane.

[2] Joc de cuvinte: *kami* „zeu" și *kami* „hîrtie".

[3] Ichinokawa era o piață mare de zarzavaturi, lîngă partea de nord a podului Tenjin.

KANTARŌ Se joacă lîngă templu. Osue voia să-și bea laptele și țipa cît o ținea gura.

OSAN Eram sigură că așa o să se întîmple. Oh! Mîinile și picioarele ți-s înghețate tun. Du-te și te încălzește lîngă *kotatsu*. Tatăl tău doarme acolo. Ce mă fac cu nebunul ăla?

POVESTITORUL Dă fuga la magazin, neliniștită, cînd Sangorō apare, singur, tîrșîindu-și picioarele.

OSAN Vino aici! Unde ai lăsat-o pe Osue?

SANGORŌ Aăăăă... cred că am pierdut-o. Probabil a găsit-o cineva. Să mă întorc după ea?

OSAN Cum ai putut? Dacă i se întîmplă ceva copilașului meu, te bat de te omor!

POVESTITORUL Dar în timp ce țipă la el, slujnica se întoarce cu Osue în cîrcă.

TAMA Biata copilă! Am găsit-o plîngînd, la colțul străzii. Sangorō, cînd trebuie să ai grijă de copil, fă-o ca lumea!

OSAN Biata de tine! Vrei lapte?

POVESTITORUL Merge și ea lîngă *kotatsu* și-și alăptează copilul.

OSAN Tama, dă-i [1] cîteva să mă țină minte!

POVESTITORUL Sangorō dă din cap.

SANGORŌ Nu, mulțumesc. Am dat fiecărui copil două mandarine, acolo, la templu, și am mîncat și eu cinci.

POVESTITORUL Prost cum e, prinde repede jocul de cuvinte, dar răspunde prompt și ceilalți zîmbesc fără să vrea.

TAMA Oh! M-am luat cu idiotul ăsta și-am uitat să vă spun, doamnă, că domnul Magoemon și mătușa lui [2] sînt în drum spre noi.

OSAN Vai, doamne! În cazul acesta trebuie să-l trezesc pe Jihei. *(Către Jihei:)* Te rog, scoală-te. Vine mama cu Magoemon. Iar se supără dacă te văd pe tine, om de afaceri în toată firea, dormind după-amiaza, cînd e ziua așa de scurtă.

JIHEI Da. Bine.

POVESTITORUL Încearcă să se ridice și, cu socotitoarea într-o mînă, își trage spre el registrul de socoteli, cu cealaltă.

JIHEI Doi în zece de cinci ori, trei în nouă de trei ori, trei în șase de două ori, de șapte ori opt fac cincizeci și șase.

[1] Joc de cuvinte: *kurawasu* înseamnă „a da de mîncare" și „a da bătaie".

[2] Mătușa lui Magoemon (și a lui Jihei), mama Osanei.

POVESTITORUL Mătușa lui de 56 de ani intră cu Magoemon.

JIHEI Magoemon! Mătușă! Ce amabili sînteți. Vă rog, poftiți înăuntru. Făceam niște socoteli urgente. De patru ori nouă... treizeci și șase de *momme*. De trei ori șase fac optsprezece *fun*. Asta înseamnă două *momme* minus doi *fun*[1]. Kantarō! Osue! A venit bunica și unchiul! Aduceți tabachera! Unu ori trei fac trei! Osan, servește ceaiul!

POVESTITORUL El trăncănește înainte.

MĂTUȘA N-am venit nici pentru ceai, nici pentru tutun. Osan, știu că ești tînără, dar ești mama a doi copii și îngăduința ta exagerată nu-ți face nici o cinste. Faptul că un bărbat e risipitor, se datorește nepăsării femeii. Nu uita, nu numai bărbatul e învinuit cînd dă faliment și cînd căsnicia se duce de rîpă. Mai bine ai fi mai atentă la ce se întîmplă.

MAGOEMON E o prostie să te gîndești că dă vreun rezultat, mătușă. Ticălosul mă înșeală și pe mine, fratele lui mai mare. De ce ar pune el la inimă ce-i spune soția lui? Jihei, m-ai luat drept prost. După ce-am văzut cum i-ai întors chezășiile de dragoste lui Koharu, iată că, în nu mai puțin de zece zile, îți faci socoteli! Ce înseamnă asta? Presupun că urgentele tale calcule sînt în legătură cu datoriile lui Koharu! M-am săturat!

POVESTITORUL Îi smulge socotitoarea și-o azvîrle în vestibul.

JIHEI Faci atîta caz degeaba. Nu i-am mai călcat pragul de cînd ne-am întîlnit ultima oară, decît ca să merg de două ori la angrosiștii din Imabashi și o dată la Templul Tenjin. N-am avut nici măcar timp să mă gîndesc la Koharu, darămite să mă împac cu ea.

MĂTUȘA Nu-ți mai căuta motive! Aseară la slujba Celor Zece Nopți am auzit lumea bîrfind. Toată lumea vorbea de marele protector de la Temma, care s-ar fi îndrăgostit de o curtezană pe nume Koharu, de la Casa Kinokuni din Sonezaki. Se spune că i-ar fi gonit toți oaspeții și urma s-o răscumpere în cîteva zile. Sînt tot soiul de zvonuri în legătură cu suma imensă de bani și cu nebunii ce-ar arunca-o pe așa ceva.

[1] Calcule fără noimă.

Soțul meu, Gozaemon, a tot auzit despre Koharu și e sigur că marele protector de la Temma ești tu, Jihei. Mi-a și spus: „E nepotul tău, dar pentru mine e un străin, și fericirea fiicei mele e singura mea grijă. Odată ce o răscumpără pe curtezană, își vinde cu siguranță soția. Vreau s-o iau înapoi înainte să înceapă să-i vîndă și hainele".

Era deja pe jumătate ieșit din casă cînd am vrut să-l reține. „Nu te mai agita atîta. Putem rezolva lucrurile și cu calm. Mai întîi trebuie să ne convingem că zvonurile sînt adevărate."

De aceea sîntem aici, Magoemon și cu mine. El îmi spunea cu cîtva timp în urmă că Jihei de azi nu e cel de altădată, că a rupt legăturile cu Sonezaki și s-a îndreptat de tot. Ca să aud acum că iar te-a apucat. Oare ce boală o fi asta?

Tatăl tău mi-a fost frate. Cînd era pe patul de moarte și-a ridicat capul de pe pernă și m-a implorat să am grijă de tine, ca ginere și nepot. N-am uitat cuvintele acelea niciodată, dar tu, cu depravarea ta, ți-ai bătut joc de rugămințile lui!

POVESTITORUL Se pune pe plîns, de ciudă.

Jihei bate din palme, avînd o sclipire.

JIHEI Asta e! Koharu pe care o bîrfește toată lumea e aceeași Koharu, dar marele ocrotitor al ei, care vrea s-o răscumpere, e cu totul altcineva. Zilele trecute, după cum vă poate spune și fratele meu, Tahei — i se zice Lupul Singuratic pentru că nu are familie și rude — a început să se lupte și a fost călcat în picioare. Tot face rost de bani de prin oraș și încearcă s-o răscumpere pe Koharu de multă vreme. Eu l-am tot împiedicat, dar cred că a considerat că acum e momentul. N-am nici în clin nici în mînecă cu ei.

POVESTITORUL Auzindu-l, Osan se luminează la față.

OSAN Oricît aș fi de îngăduitoare, chiar dacă aș fi înger, doar nu vă imaginați că-mi încurajez soțul să răscumpere o curtezană. Și, de data aceasta, nu e nici un strop de neadevăr în ceea ce a spus soțul meu. Sînt martoră, mamă!

POVESTITORUL Cele spuse de soț și de soție se potrivesc perfect.

MĂTUȘA E adevărat, așadar?

POVESTITORUL Mătușa și nepotul bat din palme a ușurare.

MAGOEMON Ei bine, mă bucur că s-a terminat. Ca să ne simțim și mai liniștiți, vrei să scrii o depoziție sub jurămînt care să-i spulbere toate îndoielile unchiului?

JIHEI Sigur că da. Scriu și o mie dacă vreți.

MAGOEMON Grozav! Iată ce am cumpărat venind încoace.

POVESTITORUL Magoemon scoate dintr-o cută a kimonoului o coală de hîrtie, specială pentru jurăminte, de la Kumano, cu literele sfinte formate dintr-un cîrd de corbi.[1] În locul jurămintelor de dragoste veșnică, Jihei semnează acum, sub amenințarea pedepsei Cerului, un jurămînt prin care se angajează să întrerupă orice legătură cu Koharu. „Dacă mint, să fiu pedepsit de Bonten și Taishaku[2], precum și de cei Patru Mari Regi!" Așa sună textul, după care urmează numele lui Buddha și al unor zei. Își semnează numele, Kamiya Jihei, cu litere sigure, pecetluiește jurămîntul cu sînge și-l înmînează.

OSAN Și pentru mine e o mare ușurare. Mamă, trebuie să-ți mulțumesc ție și lui Magoemon. Jihei și cu mine avem doi copii, dar aceasta este cea mai bună dovadă de afecțiune. Sper că-mi împărtășiți bucuria.

MĂTUȘA Bineînțeles! Sînt sigură că Jihei se potolește și că afacerile o să-i înflorească, acum că dorește și el lucrul acesta. Numai de dragul lui și al nepoților am intervenit. Haide, Magoemon, să ne vedem de drum. Abia aștept să-l liniștesc și pe soțul meu. ...S-a făcut răcoare. Vezi să nu răcească copiii!
Și asta o datorăm tot lui Buddha Celor Zece Nopți. Să spun o rugăciune de mulțumire înainte de a pleca. Noroc, Amida Buddha!

POVESTITORUL Ea pleacă cu inima ușoară și curată ca a lui Buddha. Jihei nu se sinchisește să-i conducă nici pînă la ușă. Nici nu pleacă ei bine că Jihei se și

[1] Talismanele care provin de la Capela Shinto din Kumano aveau pe față șase caractere chinezești, în formă de corbi. Partea cealaltă era întrebuințată pentru scrierea jurămintelor.

[2] Jurămînt formal. *Bonten* (Brahma) și *Taishaku* (Sakra), deși zei hinduși, erau considerați zeități protectoare, conform legii budiste. Cei patru regi Deva îl slujeau pe Sakra și erau și ei zei protectori.

trîntește lîngă *kotatsu*. Își trage cuvertura peste cap.

OSAN N-ai uitat încă de Sonezaki, nu-i așa?

POVESTITORUL Merge la el, scîrbită, și-i trage cuvertura de pe față. El plînge; o cascadă de lacrimi curge pe pernă, gata să-l înece. Îl smucește de mîini și-l proptește de *kotatsu*. Se uită fix în ochii lui.

OSAN Purtarea ta mă revoltă, Jihei. N-ar fi trebuit să semnezi jurămîntul acela dacă nu reziști să n-o mai vezi. Acum doi ani, cam pe la jumătatea Zilei Porcului din luna a zecea[1], am aprins primul foc în *kotatsu* și am sărbătorit evenimentul, și am dormit împreună aici, pernă lîngă pernă. Oare încă de pe atunci s-a strecurat demonul sau vreun șarpe în sufletul meu? Doi ani încheiați a trebuit să veghez un cuib gol. Am crezut că cel puțin în noaptea aceasta, datorită mamei și lui Magoemon, vom schimba vorbe dulci ca soț și soție ce sîntem, dar bucuria n-a durat prea mult. Ce crud ești! Și complet lipsit de inimă! Hai, continuă, plîngi pînă crăpi dacă te simți atît de atașat de ea. Lacrimile îți vor curge în rîul Shijimi și Koharu, cu siguranță, ți le va pescui și ți le va bea. Nemernicule! Ticălosule!

POVESTITORUL Îi îmbrățișează genunchii, implorîndu-l. Jihei își șterge ochii.

JIHEI Dacă mi-au curs lacrimi de supărare din ochi, aș putea să-mi dezvălui inima fără să scot o vorbă. Dar lacrimile din ochii mei sînt toate la fel și culoarea lor nu se deosebește cu nimic. Nu mă mir că nu poți să-mi citești inima. Nu mi-a rămas nici strop de simpatie pentru lipitoarea aia, dar am un dinte împotriva lui Tahei. Are o grămadă de bani, n-are soție, n-are copii.
Și-a băgat în cap s-o răscumpere și Koharu l-a tot refuzat, cel puțin pînă am rupt eu relațiile cu ea. Ea-mi spunea din cînd în cînd: „N-ai de ce să te îngrijorezi. N-o să mă las niciodată răscumpărată de Tahei, nici chiar dacă legătura noastră se sfîrșește și eu nu mai am ce căuta în preajma ta. Dacă stăpînul meu este atras de banii lui Tahei

[1] Se obișnuia să se aprindă primul foc de iarnă în această zi care, în general, era spre sfîrșitul lunii noiembrie.

și vrea să mă dea lui, mă voi omorî într-un fel care-ți va face cinste". Dar gîndește-te și tu, n-au trecut nici zece zile de cînd am terminat cu ea și-o să fie răscumpărată de Tahei! Stricata naibii! Ce animal! Nu, nu mai am nici urmă de afecțiune pentru ea, dar va trebui să-l aud pe Tahei cum se laudă. Va răspîndi zvonul în toată Osaka cum că nu-mi mai merg afacerile și că am mare nevoie de bani. Toți mă vor privi disprețuitor. Mi-e rușine. Inima mi-e sfîșiată și ard tot de rușine. Nu mai pot! Mă-nebunește gîndul ăsta! A trecut vremea cînd vărsam lacrimi amare, lacrimi de sînge, din tot sufletul — lacrimile mele sînt acum din fier topit.

POVESTITORUL El izbucnește în plîns. Osan pălește de îngrijorare.

OSAN Dacă așa stau lucrurile, biata Koharu se va sinucide sigur.

JIHEI Ești prea cinstită, deși inteligentă, ca să înțelegi ce-i în capul ei. Ce te face să crezi că această creatură perfidă se va sinucide? Nici pe departe... Probabil face tratament cu moxa și ia medicamente să-și mai prelungească viața!

OSAN Nu, nu-i adevărat. Eram hotărîtă să nu-ți spun cît trăiesc, dar mi-e teamă de crima pe care aș face-o dacă aș ascunde niște fapte și aș lăsa-o să moară cu bună-știință. Îți voi destăinui marele meu secret. Nu e nici urmă de înșelăciune în Koharu. Eu am fost cea care a complotat împotriva relației dintre voi, fără încetare. Mi-am dat seama că vrei să te sinucizi. Am fost atît de nefericită, încît i-am scris o scrisoare în care am rugat-o, ca de la femeie la femeie, s-o rupă cu tine, deși știam cît e de dureros. Am rugat-o să-ți salveze viața. Probabil că a impresionat-o scrisoarea. Mi-a răspuns că va renunța la tine, deși tu erai mai de preț pentru ea decît însăși viața, pentru că nu putea să se sustragă de la răspunderea pe care o avea față de mine. Îi păstrez scrisoarea de atunci; a fost ca un balsam. Oare poate o astfel de femeie, cu suflet atît de nobil, să-și încalce promisiunea și să se mărite cu Tahei? Cînd o femeie s-a dăruit complet unui bărbat, nu se mai schimbă. Sînt sigură că se va sinucide. Sînt absolut sigură. Ahhh! Ce lucru îngrozitor era să se întîmple! Te rog, salveaz-o!

POVESTITORUL Vocea îi tremură de emoție. Soțul ei se neliniștește.

JIHEI Era o scrisoare de la o femeie printre jurămintele de dragoste, pe care a dat-o fratelui meu. Trebuie că era de la tine. Dacă așa stau lucrurile, Koharu se va sinucide sigur.

OSAN Vai! Aș fi tare ticăloasă dacă aș lăsa-o să moară. Te rog, du-te imediat la ea. N-o lăsa să se omoare.

POVESTITORUL Agățîndu-se de soțul ei, plînge cu sughițuri.

JIHEI Dar ce pot eu să fac? Aș lua cu mine jumătate din suma necesară pentru răscumpărarea ei ca să nu pună Tahei mîna pe ea. Dar nu pot s-o salvez pe Koharu fără 750 de *momme*, în monezi noi de argint. De unde să procur atîția bani în situația financiară precară în care mă aflu acum? Chiar dacă mă fac luntre și punte, de unde să iau banii?

OSAN Nu exagera. Dacă numai asta e, atunci este simplu.

POVESTITORUL Ea merge la dulap și, deschizînd un sertăraș, scoate o pungă legată cu șnur de mătase răsucit. O deschide fără nici o ezitare și aruncă jos un pachețel pe care Jihei și pune mîna.

JIHEI Ce-i aici? Bani? Patru sute de *momme* în monezi noi?

POVESTITORUL Se uită trăsnit la banii pe care nu el îi pusese acolo.

OSAN O să-ți spun mai tîrziu de unde-s banii ăștia. Am adunat bănuț cu bănuț ca să plătesc polița pentru hîrtia Iwakuni, ce expiră poimîine. Va trebui să-l rugăm pe Magoemon să ne ajute să nu dăm faliment. Dar vezi de Koharu mai întîi. Pachețelul conține 400 de *momme*. Mai trebuie să procurăm 350 de *momme*.

POVESTITORUL Ea descuie un sertar mare. Din sertar răsar niște mătăsuri Hachijō, colorate; un kimono crep din Kyoto cu o dungă maro deschis, inconsistent precum viața soțului ei, care azi pîlpîie și mîine s-ar putea stinge; un kimono dublat de-al lui Osue, de un roșu aprins și pe față și pe dos (lui Osan i se urcă sîngele în obraji la gîndul că trebuie să se despartă de el); jacheta fără mîneci, necăptușită, a lui Kantarō, pe care, dacă o amanetează, o să-i fie frig la iarnă. Apoi, un veșmînt din mătase Gunnai, în dungi, cu o bordură de un albastru deschis pe care nu l-a purtat niciodată; și cel mai

bun costum al ei, din mătase mai plină, neagră, cu blazonul familiei ei: o frunză de iederă într-un cerc. Se spune că cei uniți prin legături de căsătorie pot umbla pe acasă și goi, deși, în afara casei, haina face pe om.

Ia pînă și podoabele soțului ei, o pelerină din mătase, adunînd astfel vreo cincisprezece lucruri.

OSAN — Ni se pot oferi, dacă le amanetăm, cel puțin 350 de *momme* în monezi noi.

POVESTITORUL — Fața ei strălucește ca și cînd ar fi pus deja mîna pe banii de care are nevoie; adună la un loc stînjeneala soțului ei și propria-i datorie, făcînd abstracție de dragostea sa.

OSAN — N-are importanță dacă n-au ce purta copiii și cu mine. Mă îngrijorează mai mult reputația soțului meu. Răscumpăr-o pe Koharu. Salveaz-o! Revendică-ți drepturile în fața lui Tahei.

POVESTITORUL — Dar Jihei privește-n pămînt tot timpul, și plînge înăbușit.

JIHEI — Da, pot să arvunesc o sumă și s-o scot din mîinile lui Tahei. Dar, odată răscumpărată, va trebui s-o țin, fie într-o locuință separată, fie s-o aduc aici. Și atunci ce se întîmplă cu tine?

POVESTITORUL — Osan nu prea știe ce să mai răspundă.

OSAN — Da, ce mă fac? Să fiu dădaca copiilor tăi sau bucătăreasa? Sau poate fosta stăpînă?

POVESTITORUL — Se tăvălește, nenorocită!

JIHEI — Aș fi prea egoist. Mi-e teamă să accept atîta generozitate. Chiar dacă pedeapsa pentru nelegiuirile pe care le-am făcut părinților mei, pentru mînia adusă Cerului, zeilor și lui Buddha nu mă va ajunge, pedeapsa pentru crima săvîrșită împotriva propriei mele soții îmi va fi de ajuns pentru a-mi distruge orice speranțe într-o viață viitoare liniștită. Iartă-mă, te implor!

POVESTITORUL — Îi cade în genunchi a implorare.

OSAN — De ce îngenunchezi în fața mea? Nu merit. Aș fi încîntată să-mi smulg și unghiile de la mîini și de la picioare dacă asta i-ar fi de vreun folos soțului meu. Mi-am amanetat hainele în ultima vreme pentru a aduna bănuț cu bănuț, să pot plăti polițele. Dulapul mi-e gol, dar nu regret cîtuși de puțin. Dar e prea tîrziu acum ca să mai vorbim despre

așa ceva. Grăbește-te, schimbă-ți pelerina și dă fuga la ea, cu zîmbetul pe față.

POVESTITORUL — Îmbracă un kimono din mătase de Gunnai pe dedesubt, unul de sărbătoare, din mătase neagră peste el și apoi o pelerină în dungi. Centura împodobită cu desene, din damasc, susține un pumnal aurit, de lungime potrivită — Buddha știe cu siguranță că în seara aceasta va fi pătată cu sîngele lui Koharu.

JIHEI — Sangorō! Vino aici!

POVESTITORUL — Jihei îi pune legăturica în spate, intenționînd să-l ia cu el. Apoi, vîră cu o mînă sigură portofelul în sîn și pornește spre poartă.

VOCEA — Jihei e acasă?

POVESTITORUL — Intră un bărbat, scoțîndu-și căciula de blană. Și ce să vezi — doamne sfinte! — era Gozaemon!

OSAN și JIHEI — Ahhh! Ce bine că vii tocmai acum!

POVESTITORUL — Soțul și soția sînt tulburați și se zăpăcesc. Gozaemon înșfacă legăturica de la Sangorō și se așază abătut. Vocea îi este aspră.

GOZAEMON — Stai acolo, bestie! Scumpul meu nepot, ce plăcere să te văd îmbrăcat în cele mai frumoase straie, cu pumnal și pelerină din mătase! Aha! Deci așa își cheltuie banii un domn ca tine! Nimeni n-ar zice că ești doar negustor de hîrtie. Ești cumva în drum spre Noul Cartier? Ce perseverență lăudabilă! Nu mai ai nevoie de soția ta. O iau eu. Divorțează! Am venit s-o iau cu mine.

POVESTITORUL — Abia vorbește și se simte amărăciunea în glasul lui. Jihei nu mai poate scoate nici un cuvînt.

OSAN — Ce drăguț ești, tată, că ai venit pînă aici pe așa o zi friguroasă. Servește o ceașcă de ceai.

POVESTITORUL — Îi oferă o ceașcă de ceai, motiv să se apropie cumva de el și să spargă gheața.

OSAN — Mama și Magoemon au venit aici nu de mult și i-au spus soțului meu că se împotriveau vizitelor lui la Noul Cartier. Jihei a plîns, apoi a scris un jurămînt prin care promitea să-și îndrepte purtarea. I l-a dat mamii. Nu l-ai văzut?

GOZAEMON — Jurămîntul lui scris? Asta, vrei să spui?

POVESTITORUL — Scoate o hîrtie din kimono.

GOZAEMON — Desfrînații împrăștie jurămintele pe unde trec, ca pe niște conturi lunare. Credeam că acest

jurămînt are ceva deosebit dar, acum că am venit, văd că am avut dreptate. Tot mai juri pe Bonten și Taishaku? În loc de astfel de aiureli, mai bine ai scrie o înștiințare de divorț.

POVESTITORUL Rupe jurămîntul în bucățele și le aruncă pe jos. Soțul și soția schimbă priviri speriate, zăpăcindu-se de tot. Jihei atinge dușumeaua cu mîinile și face o plecăciune.

JIHEI Furia ta e întemeiată. Dacă aș fi ca înainte, aș încerca să-ți dau explicații, dar azi fac apel la generozitatea ta. Te rog, lasă-mă cu Osan. Promit să-i ofer totul lui Osan și s-o feresc de greutăți sau situații neplăcute chiar de-ar fi să devin cerșetor sau vagabond și-ar trebui să trăiesc din firimiturile altora. Îi sînt atît de îndatorat lui Osan încît nu pot să divorțez de ea. Vei înțelege că ceea ce spun e adevărat, pe măsură ce va mai trece timpul și vei vedea cum muncesc și cum îmi refac averea. Pînă atunci, te rog închide ochii și lasă-ne să rămînem împreună.

POVESTITORUL Șiroaie de lacrimi amare curg din ochii lui, așa cum stă cu fața la rogojină, căindu-se.

GOZAEMON Soția unui vagabond! Asta-i și mai și! Scrie înștiințarea de divorț, imediat! Voi verifica și voi sigila mobila și îmbrăcămintea pe care Osan le-a adus ca zestre.

POVESTITORUL Merge la dulap. Osan se alarmează.

OSAN Toate hainele mele sînt aici. Nu-i nevoie să le verifici.

POVESTITORUL Vrea să i-o ia înainte, dar Gozaemon o dă la o parte și smulge sertarul.

GOZAEMON Ce-nseamnă asta?

POVESTITORUL Mai deschide un sertar; și acela e gol. Le trage pe toate, pînă la ultimul, dar nici urmă de haine în ele. Ridică și capacele de pe coșurile de nuiele, de pe cutii și cuferele de haine.

GOZAEMON Goale goluțe, hmmm...?!

POVESTITORUL Ochii îi sticlesc de furie. Jihei și Osan se înghesuie sub cuvertura dungată de la *kotatsu*, gata să se arunce și în foc de rușine.

GOZAEMON Legătura aceasta dă de bănuit.

POVESTITORUL Desface nodurile și răstoarnă conținutul.

GOZAEMON Exact cum mi-am imaginat! Aveați de gînd să le amanetați, pe onoarea mea! Jihei, ești capabil

să jupoi și pielea de pe soția ta și de pe copii ca să faci rost de bani pe care să-i toci pe stricata aia! Hoț ticălos ce ești! Ești nepotul soției mele, dar pentru mine ești un străin și nu sînt dator să sufăr de dragul tău. Am să-i explic lui Magoemon ce s-a întîmplat și am să-l rog să recupereze toate lucrurile lui Osan de care te-ai folosit. Dar, mai întîi, divorțul!

POVESTITORUL Chiar dacă Jihei ar fi putut să scape prin șapte uși încuiate cu lacăte și opt rînduri de lanțuri, și să treacă peste o sută de ziduri, n-avea cum să se eschiveze de la așa o cerere categorică.

JIHEI Nu pun eu mîna pe nici o pensulă ca să scriu înștiințarea de divorț. Iată ce-am să fac în schimb! La revedere, Osan!

POVESTITORUL Pune mîna pe pumnal, dar Osan se agață de el.

OSAN Tată! Jihei recunoaște că a greșit și-ți cere iertare. Se prea poate că Jihei ți-e străin, dar copiii lui sînt nepoții tăi. Nu-i iubești? Nu voi accepta să divorțez.

POVESTITORUL Își îmbrățișează soțul și plînge cu sughițuri.

GOZAEMON Foarte bine! Nu mai insist. Vino cu mine, femeie!

POVESTITORUL O ridică.

OSAN Nu merg. Ce amar te îndeamnă să umilești astfel un bărbat și o femeie care încă se iubesc? Nu mai suport!

POVESTITORUL Îl imploră, plîngînd, dar el nici n-o bagă în seamă.

GOZAEMON Există vreo rușine mai mare ca aceasta? Am s-o spun în tot orașul!

POVESTITORUL O ridică, dar ea se eliberează din mîinile lui. O apucă de încheietura mîinii; ea e gata să se prăbușească cînd — vai! — atinge cu picioarele copiii adormiți. Ei deschid ochii.

COPIII Mamă scumpă, de ce vrea bunicul ăsta rău să ni te ia? Cu cine o să dormim?

POVESTITORUL Strigă după ea cît îi ține gura.

OSAN Bieții mei copilași! N-ați petrecut nici o noapte departe de mămica voastră de cînd v-ați născut. Dormiți cu tata în noaptea aceasta. *(Către Jihei:)* Te rog nu uita să le dai copiilor tonicul înainte de micul dejun. Oh! Mi-e inima sfîșiată!

POVESTITORUL Acestea sînt cuvintele ei de despărțire. Își părăsește copiii ca-n pădure; bambusul cu ramură dublă al dragostei conjugale s-a frînt pe veci

Actul III

TABLOUL 1

Noul Cartier de la Sonezaki, în fața Casei Yamato. Aceeași noapte.

POVESTITORUL Acesta este rîul Shijimi, refugiul dragostei și al afecțiunii. Apa lui și pașii trecătorilor sună liniștit în tăcerea nopții; e ora două și luna e pe cer. Aici, pe stradă, pe o lanternă albă, e mîzgălit: „Yamatoya Dembei". Saboții paznicului de noapte bat cadențat, așa cum merge el clătinîndu-se. Vocea lui groasă anunță: „Păziți-vă de foc! Păziți-vă de foc!" O servitoare vine dinspre partea aristocratică a orașului, urmată de un palanchin. „E îngrozitor de tîrziu", remarcă ea în timp ce deschide zgomotos ușa lăturalnică a Casei Yamato și pășește înăuntru.

SERVITOAREA Am venit s-o duc înapoi pe Koharu de la Casa Kinokuni.

POVESTITORUL Vocea ei abia se aude afară. Cîteva clipe mai tîrziu, că nici n-apucă bine să schimbe trei-patru vorbe de salut, ea își face apariția.

SERVITOAREA Koharu își petrece noaptea aici. Păzitorilor, voi puteți merge să vă odihniți. *(Către proprietăreasa ce se afla în casă)*. Oh, am uitat să vă spun, doamnă! Fiți cu ochii pe Koharu. Acum că s-a aranjat problema răscumpărării și banii au fost acceptați, noi sîntem păzitorii ei. Vă rog, n-o lăsați să bea prea mult *saké*.

POVESTITORUL Ea pleacă, după ce-a presărat, în prag, discordia ce va preface pe Jihei și Koharu în țărînă înainte de venirea dimineții.

Noaptea, între două și patru, chiar și ceainicul se odihnește; flacăra lumînării se micșorează; și gerul se lasă sub vîntul miezului de noapte. Vocea stăpînului rupe tăcerea.

DEMBEI *(către Jihei)*: E încă miezul nopții. O să trimit pe cineva cu tine. *(Către servitori:)* Domnul Jihei pleacă. Treziți-o pe Koharu. Chemați-o aici.

POVESTITORUL Jihei deschide pe nesimțite ușa laterală.

JIHEI Nu, Dembei, nici o vorbă lui Koharu. O să mă țină aici, blocat, pînă în zori, dacă aude că plec. De aceea vreau s-o las dormind și să mă strecor în felul acesta. Trezește-o după ce răsare soarele și trimite-o atunci înapoi. Mă întorc acasă acum și plec la Kyoto imediat, cu niște afaceri. Am atîtea treburi că s-ar putea să nu mă întorc la timp pentru plăți.[1] Te rog, folosește banii pe care ți i-am dat astă-seară ca să-mi lichidezi socotelile. Aș mai vrea să-i trimiți 150 *me* lui Kawashō pentru petrecerea de la adorația lunii, de acum patru săptămîni. Ia o chitanță, te rog. Dă-i lui Saietsubō[2] de la Fukushima o monedă de argint care să reprezinte contribuția la altarul budist pe care l-a cumpărat, și spune-i s-o folosească la slujba comemorării. Mai era ceva? Ah, da! Dă-i lui Isoichi un bacșiș de patru monezi de argint. Asta-i tot. Acum poți să închizi și să mergi la culcare. La revedere. Ne vedem cînd mă întorc de la Kyoto.

POVESTITORUL Nici nu coborî două-trei trepte, că se și întoarce.

JIHEI Mi-am uitat pumnalul. Vrei să mi-l aduci? Da, Dembei, cu ăsta-i mai ușor să fii orășean. Dacă aș fi samurai și mi-aș uita sabia, m-aș omorî pe loc!

DEMBEI Și uitasem că-l țineam pentru dumneavoastră. Da, poftim!

POVESTITORUL Îi dă pumnalul lui Jihei, care-l bagă, cu mișcări sigure, în teacă.

JIHEI Mă simt în siguranță cînd îl am. Noapte bună!

POVESTITORUL Pleacă.

---

[1] În ultima zi a lunii a zecea (29 noiembrie 1720). Aceasta era una din zilele anului stabilite pentru plăți.

[2] Numele amfitrionului de la Cartier. Fukushima era la vest de Sonezaki.

DEMBEI Vă rog întoarceți-vă repede la Osaka. Mulțumesc pentru tot.

POVESTITORUL După acest rămas bun grăbit, Dembei pune zăvorul cu zgomot și apoi nu se mai aude nici o mișcare. Se lasă liniștea. Jihei se preface că pleacă și apoi se strecoară înapoi, pe furiș. Se agață de ușa Casei Yamato. În timp ce se uită pe gaura cheii, este izbit de niște umbre ce se îndreaptă spre el. Se ascunde după casa de vis-à-vis pînă cînd umbrele dispar.
Magoemon, Morarul, cu inima cît un purice de grija fratelui său mai mic, vine în față, urmat de ucenicul Sangorō cu fiul lui Jihei, Kantarō, în cîrcă. Se îndreaptă cu pași repezi spre felinarul Casei Yamato. Magoemon bate cu putere în ușă.

MAGOEMON Scuzați-mă. Nu-i aici Kamiya Jihei? Aș vrea să-l văd o clipă.

POVESTITORUL Jihei își zice: „E fratele meu". Dar nu îndrăznește să iasă din ascunziș. Dinăuntru se aude o voce somnoroasă.

DEMBEI Jihei a plecat nu de mult și zicea că merge la Kyoto. Nu-i aici.

POVESTITORUL Nu se mai aude nimic. Lui Magoemon îi curg lacrimile șiroaie.

MAGOEMON *(în sinea lui)*: Ar fi trebuit să-l întîlnesc pe drum dacă mergea acasă. Nu pot înțelege ce treburi are el la Kyoto. Ahhh! Sînt înnebunit de îngrijorare! Mă întreb dacă n-o fi luat-o pe Koharu cu el.

POVESTITORUL Îl frămîntă gîndul acesta; neputînd să-l mai suporte, bate iar la ușă.

DEMBEI Cine-i? Așa de tîrziu! Ne-am culcat.

MAGOEMON Scuzați-mă că vă deranjez dar aș vrea să vă mai întreb ceva. A plecat și Koharu de la Casa Kinokuni? Mă întreb dacă n-o fi plecat cu Jihei?

DEMBEI Ei drace! Koharu e sus și doarme dusă.

MAGOEMON Mi s-a luat o piatră de pe inimă. Deci nu trebuie să mă tem c-o să se sinucidă. Dar oare unde se ascunde și mă face să înnebunesc de îngrijorare? Habar n-are în ce stare e toată familia din cauza lui. Mi-e teamă ca nu cumva supărarea pricinuită de socrul lui să-i ia mințile și să facă vreo prostie. L-am adus și pe Kantarō, sperînd că îl va determina pe Jihei să nu facă ceva nechibzuit, dar gestul meu a fost zadarnic. Mă mir că nu l-am întîlnit.

POVESTITORUL Bombăne ceva, cu ochii în lacrimi. Ascunzișul lui Jihei este destul de aproape ca să audă tot ce spune. Îl înăbușe emoția, dar nu poate decît să-și înghită lacrimile.

MAGOEMON Sangorō! Oare unde-o merge nebunul noapte de noapte? Nu știi alt loc?

POVESTITORUL Sangorō crede că el e nebunul.

SANGORŌ Știu eu cîteva locuri dar mi-e jenă să vi le spun.

MAGOEMON Ce știi? Unde? Spune-mi.

SANGORŌ Vă rog să nu mă certați. În fiecare noapte hoinărește pe la magaziile de lîngă piață.

MAGOEMON Imbecilule! Cine te-a întrebat ce faci tu? Haide să cercetăm străduțele lăturalnice. Ai grijă să nu răcească Kantarō. Bietului copil îi e cam frig din cauza neisprăvitului ăla de taică-său. Măcar de s-ar alege numai cu o răceală! Mi-e teamă că părintele său o să-i facă necazuri mai mari. Ticălosul!

POVESTITORUL Dar dincolo de ranchiună, străfundul inimii lui era plin de milă.

MAGOEMON Hai să ne uităm pe străduța din spate!

POVESTITORUL Și merg mai departe. De îndată ce siluetele dispar, la o oarecare distanță, Jihei iese din ascunzișul lui. Ridicîndu-se în vîrful picioarelor, se uită după ei cu jale și-i vine să urle.

JIHEI Nu vrea să mă lase să mor deși sînt cel mai ticălos dintre păcătoși! Și-n ultima clipă îi sînt o povară! Nu merit atîta bunătate!

POVESTITORUL Își împreunează mîinile și îngenunchează, rugîndu-se.

JIHEI Mai vreau să fac o dată apel la mila ta: ai grijă de copiii mei!

POVESTITORUL Astea-s cuvintele lui; plînge cu lacrimi amare.

JIHEI Oricum, ne-am hotărît. Trebuie că mă așteaptă Koharu.

POVESTITORUL Se uită printr-o crăpătură din ușa laterală a Casei Yamato și zărește o siluetă.

JIHEI Cred că e Koharu. S-o anunț că sînt aici.

POVESTITORUL Își drege glasul. Semnalul lor este „Ahem-ahem". Sunetul se amestecă cu bocănitul saboților de lemn ai paznicului de noapte ce se îndreaptă

spre ei, tușind. Își face rondul, avertizînd: „Atenție! Aveți grijă!" Chiar și strigătul acesta sună trist pentru cineva care se ascunde. Jihei, ascunzîndu-se precum zeul Katsuragi, îl lasă pe paznic să treacă. Se folosește de acest prilej și fuge la ușa lăturalnică, pe care o deschide încet.

JIHEI Koharu?

KOHARU Așteptai? Jihei, vreau să plecăm imediat.

POVESTITORUL Ea este foarte nerăbdătoare dar, cu cît ar deschide mai repede ușa, cu atît zgomotul ar putea fi auzit mai ușor. Ridică ușa; face un zgomot care pentru urechile și inimile lor ia dimensiunea unui tunet. Jihei o susține din exterior, dar mîna îi tremură și inima-i bate repede. Ușa se crapă un pic, și încă un pic — și un pic mai încolo îi așteaptă torturile iadului, dar mai rău decît de iad se tem ei de privirile paznicului. În cele din urmă ușa se deschide și, în încîntarea dimineții de An Nou [1], Koharu se strecoară afară. Se prind de mîini. S-o ia spre nord sau sud sau vest sau est? Inimile lor curajoase îi îndeamnă să pornească, dar ei nu știu încotro. Întorcîndu-se cu spatele spre luna ce se reflectă în rîul Shijimi, pornesc iute spre est.

みちゆ
道行

TABLOUL 2

Călătoria de adio a multor poduri.

POVESTITORUL Scrisul din textele *nō* aparține stilului *Konoe*;[2] Actorul ce joacă rolul femeii va purta sigur o pălărie purpurie.
Oare decretează vreuna din severele învățături ale lui Buddha

[1] Mențiunea de „An Nou" este în legătură cu numele lui Koharu; *haru* înseamnă „primăvară".

[2] Modul de caligrafiere *Konoe* introdus de Konoe Nobutada (1565–1614) era, în mod invariabil, folosit în textele *nō*. De asemenea conform obiceiului, tinerii actori care interpretau roluri feminine își acopereau fețele cu o bucată de pînză de culoare purpurie, pentru a ascunde faptul că se bărbiereau.

Că cei ce-și petrec zilele în cuiburi defăimătoare trebuie să sfîrșească în felul acesta?
Bietele ființe, deși își vor descoperi azi destinele în textul *Sutra* [1] despre „Cauză și efect", mîine, gura lumii va răspîndi peste tot vestea sinuciderii din dragoste a lui Kamiya Jihei și, gravată în lemn de cireș[2], povestea lui va apărea pînă în cele mai mici amănunte.

Jihei, stăpînit de ideea morții, s-a resemnat cu pedeapsa, pentru că el știe că și-a neglijat negoțul. Dar, din cînd în cînd — și cine-i poate reproșa ceva? — se întoarce cu gîndul la cei pe care i-a lăsat în urmă, și-i este greu să mai înainteze. Deși luna plină îi luminează drumul în această a cincisprezecea noapte din luna a zecea[3], nu vede la doi pași. O fi acesta vreun semn al tristeții din sufletul lui? Gheața se va topi pînă în zori, dar chiar mai repede decît acest simbol al fragilității umane, îndrăgostiții se vor topi și ei. Ce se va alege de mireasma ce dăinuia cînd el o ținea tandru în brațe, noaptea, în dormitorul lor? Acest pod, podul Tenjin, peste care a trecut zilnic, zi și noapte, traversează rîul Shijimi spre vest. Cu multă vreme în urmă, cînd Tenjin, numit atunci Michizane[4], a fost exilat la Tsukushi, prunul, urmîndu-și stăpînul, a zburat dintr-o săritură în Dazaifu și iată Podul Prunilor[5]. Podul Verde amintește de bătrînul pin care a venit mai tîrziu, iar Podul Cireșului de copacul ce s-a veștejit de supărare la despărțire.

[1] Text sacru al budismului *(Karma Sūtra)*; Chikamatsu face aici aluzie la fragmentul: „Dacă dorești să cunoști cauza trecută, privește la efectul prezent; dacă vrei să cunoști efectul viitor, privește la cauza prezentă".

[2] Suporturile pentru clișeele cărților ilustrate erau, în general, din lemn de cireș. Colile ilustrate menționate prezentau, în mod curent, scandaluri, cum ar fi sinuciderile.

[3] 14 noiembrie 1720. Pe data de 15 este lună plină.

[4] Sugawara no Michizane, ponegrit pe nedrept la curte, a fost exilat la Dazaifu în Kyushu. Cînd era pe punctul de a pleca, a compus o poezie de rămas bun prunului său favorit. Copacul, impresionat de acest gest, a zburat după el în Kyushu. Cireșul din grădina lui s-a veștejit de supărare. Numai pinul părea indiferent, după cum se plîngea Michizane în altă poezie. După care, și pinul și-a luat zborul spre Kyushu.

[5] *Podul Umeda* sau *Podul Verde*.

Așa circulă încă poveștile, dovedind puterea unei singure poezii[1].

JIHEI Deși enoriaș al unui atît de sfînt și atotputernic zeu, te voi ucide pe tine și apoi pe mine. Trecerea noastră prin această lume a fost scurtă ca o zi de toamnă[2]. Seara aceasta va fi ultima din cei nouăsprezece ani ai tăi și cei douăzeci și opt ai mei. A sosit momentul să renunțăm la viețile noastre. Am promis să ne fim credincioși unul altuia pînă la adînci bătrînețe, dar, nici n-au trecut trei ani și-am avut parte de această nenorocire. Privește, Podul Ōe. Mergem pe cursul rîului de la micul Pod Naniwa pînă la Podul Funairi. Cu cît călătorim mai departe, cu atît ne apropiem de drumul spre moarte.

POVESTITORUL El se tînguie. Ea se agață de el.

KOHARU Acesta-i drumul spre moarte?

POVESTITORUL Lacrimi amare le întunecă fețele și amenință să scufunde și Podurile Horikawa.

JIHEI Dacă mai facem cîțiva pași, aș putea să-mi văd casa, dar nu mă întorc. Îmi îngrop în suflet toate gîndurile legate de viitorul copiilor mei și mila pentru soția mea. Trecem spre sud, peste rîu. De ce-au numit oare un loc cu atîtea clădiri „Opt Case"? Să ne grăbim, trebuie să ajungem înainte de venirea bărcii de la Fushimi cu fericitele perechi ce dorm pe punte.

Urmează Podul Temma, nume înspăimîntător[3] pentru noi, cei ce părăsim această lume. Aici, cele două rîulețe, Yodo și Yamato se unesc într-un rîu mare, precum peștele cu apa, precum Koharu și cu mine. Noi vom muri de o singură lovitură

[1] Poezia lui Michizane deplînge nestatornicia pinului său.

[2] Sînt menționate douăsprezece poduri în Michiyuki. Călătoria îndrăgostiților ține de pe malul nordic al rîului Shijimi pînă la Podul Shijimi, de unde se îndreaptă spre Dōjima. La micul pod Naniwa, o iau înapoi spre Sonezaki. Continuîndu-și drumul spre est, ei traversează Horikawa, apoi trec Podul Temma peste Ōkawa. La cele „Opt case" *(Hakkenya)*, se îndreaptă spre est de-a lungul malului sudic al rîului pînă la Podul Kyō. După acest pod, ajung la Katamachi și apoi, peste Podul Onari, la Amijima.

[3] *Temma* înseamnă „demon".

și vom trece împreună Rîul celor Trei Vaduri.[1] Mi-ar plăcea ca această apă să ni se ofere ca mormînt.

KOHARU De ce trebuie să ne îngrijorăm? Deși nu putem sta împreună în această lume, în cea viitoare și în oricare va mai urma, vom fi soț și soție. În fiecare vară, cînd îmi făceam rugăciunile[2], am copiat capitolele *Atotmîntuitorul* și *Atotmiluitorul* din *Lotus Sutra*, în speranța că vom putea renaște pe același lotus.

POVESTITORUL Trec Podul Kyō și ajung pe malul celălalt.[3]

KOHARU Dacă voi putea salva ființe omenești cînd voi ajunge pe un caliciu de lotus în Paradis și să devin Buddha, aș vrea să pot proteja femei de profesia mea, astfel ca niciodată să nu se mai ajungă la sinucideri.

POVESTITORUL Această rugăciune irealizabilă pornește dintr-un atașament lumesc, dar îi dezvăluie, în mod înduioșător, sufletul. Trec Podul Onari. Pîrîul Noda este învăluit de ceața dimineții; vîrfurile munților se întrevăd, difuz, albe.

JIHEI Ascultă! Încep să se audă clopotele templelor. Cît mai putem merge în felul acesta? Nu ne este dat să mai trăim. Hai să sfîrșim repede! Pe aici!

POVESTITORUL Lacrimile se înșiră pe cele 108 mătănii din mîinile lor. Au ajuns la Amijima, la templul Daichō; stăvilarul unui rîuleț de lîngă un tufiș de bambus va fi locul ales.

TABLOUL 3

Amijima.

JIHEI Oricît mergem, tot n-o să găsim un loc desemnat „Pentru sinucideri". Hai să ne omorîm aici.

[1] Rîu din lumea de apoi budistă, ce trebuia traversat pentru a ajunge pe meleagul morților.

[2] Călugării budiști și unii laici din Japonia obișnuiau să se retragă vara, din a șaisprezecea zi a lunii a patra pînă în a cincisprezecea zi a lunii a șaptea, deci nouăzeci de zile. În acest răstimp, practicau asceza și copiau cărțile sfinte, scriind întruna numele lui Buddha.

[3] „Malul celălalt" este aluzie la termenul budist *higan* („nirvana").

POVESTITORUL O ia de mînă și se așază.

KOHARU Da, e adevărat. Poți muri oriunde. Dar mă gîndeam pe drum că dacă ne găsesc cadavrele împreună, vor spune că Jihei și Koharu s-au sinucis din dragoste. Și Osan va considera că am tratat ca pe o simplă bucată de hîrtie scrisoarea pe care i-am trimis-o și în care i-am promis, cînd m-a rugat să nu te ucid, că n-o voi face; eu i-am făgăduit să rupem relațiile. Va fi sigură că eu i-am îndemnat soțul la sinucidere. Mă va disprețui ca pe-o femeie ușoară, o femeie falsă, fără pic de bună-cuviință. Mă tem de disprețul ei mai mult decît dacă m-ar ponegri o mie sau zece mii de străini. Îmi dau seama cît de mîhnită se va simți și cum mă va urî. Este cel mai mare obstacol în calea mîntuirii mele. Omoară-mă aici și apoi alege un alt loc, mai departe, și pentru tine.

POVESTITORUL Își reazimă capul de umărul lui. Jihei plînge și el.

JIHEI Ce griji stupide! Socrul meu mi-a luat-o pe Osan. Am divorțat. Sîntem niște străini acum. De ce trebuie să te simți obligată față de o femeie divorțată? Ziceai pe drum că vom fi soț și soție în toate viețile. Cine să ne reproșeze ceva, cine să fie gelos că murim unul lîngă altul?

KOHARU Dar cine e răspunzător pentru divorțul tău? Ești și mai puțin înțelept decît mine. Crezi că trupurile noastre ne vor urma și pe lumea cealaltă? N-avem decît să murim în locuri diferite iar trupurile noastre să fie ciugulite de ulii și ciori. Ce importanță au toate acestea atîta vreme cît sufletele noastre sînt unite? Ia-mă cu tine în iad sau în rai, oriunde.

POVESTITORUL O podidește plînsul iar.

JIHEI Ai dreptate. Trupurile noastre sînt făcute din pămînt, apă, foc și vînt, și după ce murim, ele devin deșertăciune. Dar sufletele noastre nu se vor descompune, indiferent de cîte ori renasc. Și asta-i garanția că sufletele noastre se vor căsători și nu se vor despărți niciodată.

POVESTITORUL Scoate pumnalul cît ai clipi din ochi și-și retează mesa.

JIHEI Ascultă, Koharu! Atîta vreme cît am avut această șuviță, am fost Kamiya Jihei, soțul Osanei dar, din moment ce am tăiat-o, sînt călugăr. Am părăsit sălașul mistuitor al celor trei mari iluzii; sînt preot, eliberat de soție, copii, avere. Acum că nu mai am o soție pe care-o cheamă Osan, nici tu nu-i datorezi nimic.

POVESTITORUL Cu lacrimile șiroindu-i pe obraji, își azvîrle mesa.

KOHARU Sînt fericită.

POVESTITORUL Koharu ia pumnalul și, cu mișcări bruște, fără să ezite o clipă, îl trece prin coafura ei *Shimada*. Azvîrle cozile pe care le-a spălat, le-a pieptănat și le-a mîngîiat de atîtea ori. Ce sfîșietor să vezi șuvițele de păr amestecîndu-se, în gerul de miază-noapte, cu buruienile de pe această cîmpie stearpă!

JIHEI Am scăpat din lumea nestatornică, călugăr și călugăriță. Datoriile de soț și soție aparțin trecutului nostru lumesc. Ar fi mai bine să alegem locuri complet diferite pentru moartea noastră, muntele pentru unul, rîul pentru celălalt. Să ne imaginăm că porțiunea de pămînt deasupra acestei porți de ecluză este muntele. Tu vei muri acolo. Eu mă voi spînzura lîngă acest rîu. Timpul morții noastre va fi același, doar modul și locul diferă. Și, în felul acesta, ne vom respecta pînă la capăt datoria față de Osan. Dă-mi brîul tău.

POVESTITORUL Culoarea proaspătă, violetă și parfumul se vor spulbera în văzduh; mătasea încrețită, destul de lungă să-i cuprindă de două ori talia, va uni două lumi — aceasta și următoarea. El leagă, hotărît, un capăt de bara ecluzei, iar din celălalt face un nod pentru gîtul lui. Se va spînzura din dragoste pentru soție precum „fazanul din parcul de vînătoare".[1]

Koharu îl privește pe Jihei pregătindu-se pentru moarte. Ochii îi înoată în lacrimi, înnebunită de durere.

KOHARU Așa vrei să te omori?... Dacă tot murim separat, voi mai sta puțin cu tine. Vino lîngă mine.

[1] Referire la o poezie de Otomo no Yakamochi: „Fazanul ce devastează cîmpul primăvara îi dezvăluie omului locul unde se află strigîndu-și perechea".

POVESTITORUL Își dau mîinile.

KOHARU Cu pumnalul, totul se termină într-o clipă, dar sînt sigură că tu vei suferi. Dragul meu drag!

POVESTITORUL Nu-și mai poate înăbuși suspinele.

JIHEI Cum poate fi sinuciderea plăcută, fie că te spînzuri, fie că îți tai gîtul? Nu trebuie să lași grijile să-ți tulbure rugăciunile din ultimele clipe. Privește luna ce se-ndreaptă spre vest și venerează-o ca pe însuși Amida.[1] Adună-ți toate gîndurile asupra Paradisului de Vest. Dacă regreți cît de cît că părăsești această lume, spune-mi și apoi vei muri.

KOHARU Nu regret nimic, nimic. Dar sînt sigură că te îngrijorează soarta copiilor tăi.

JIHEI Iar mă faci să plîng dacă-mi amintești de ei. Le văd chipurile, mi-i imaginez dormind liniștiți, bieții copilași, neștiind că tatăl lor e gata să se omoare. Sînt singurii pe care nu-i pot uita.

POVESTITORUL Se lasă în genunchi, plîngînd. Croncănitul ciorilor ce-și părăsesc cuiburile, în zori, se împletesc cu suspinele sale. Oare îi deplîng și ciorile soarta? Gîndul acesta îl face să plîngă și mai tare.

JIHEI Ascultă-le! Ciorile au venit să ne conducă în lumea celor morți. E o veche zicătoare că ori de cîte ori cineva scrie un jurămînt pe spatele unei amulete Kumano, trei ciori din Kumano mor pe muntele sfînt. Primele cuvinte pe care le-am scris la fiecare început de An Nou au fost legăminte de dragoste, și de cîte ori n-am gravat jurăminte la început de lună! Dacă fiecare jurămînt a ucis trei ciori, cîte trebuie să fi pierit! Și țipetele lor păreau a spune „iubito, iubitule", dar ura pentru crima pe care am comis-o, de a le fi luat viața, face ca vocile lor să sune acum „răzbunare, răzbunare". Cine-i vinovat că ele vor răzbunare? Din cauza mea vei avea o moarte grea. Iartă-mă!

POVESTITORUL O ia în brațe.

KOHARU Nu, eu sînt vinovată!

POVESTITORUL Se lipesc unul de altul, obraz lîngă obraz; șuvițele de păr înmuiate de lacrimi sînt înghețate de vîntul ce suflă peste cîmpie. În spatele lor se aude, ca un ecou, clopotul templului Daichō.

JIHEI Chiar și nopțile lungi de iarnă par scurte ca viețile noastre.

POVESTITORUL Se crapă zorile, se aude ciripitul de dimineață al păsărelelor. O trage spre el.

JIHEI A sosit momentul pentru minunatul nostru sfîrșit. Să nu mai fie lacrimi pe obrazul tău cînd te vor găsi.

KOHARU N-or să fie.

POVESTITORUL Ea zîmbește. Mîinile lui înțepenite de ger se apropie de fața ei palidă, și ochii lui se împăienjenesc, primii. Plînge așa de tare încît nu mai poate controla lama pumnalului.

KOHARU Liniștește-te și... hai repede!

POVESTITORUL Încurajarea ei îi dă putere; invocarea numelui lui Amida pe aripile vîntului îl îndeamnă la o ultimă rugăciune. *Namu Amida Butsu*. O înjunghie cu sabia salvatoare.[1] Înjunghiată, ea cade pe spate, deși mîna lui caută s-o susțină, și se zvîrcolește în dureri groaznice. Vîrful lamei nu i-a atins traheea și se chinuie înainte de a muri. Și el se chircește de durere, apoi își adună iar toate puterile. O trage spre el, și-i vîră pumnalul pînă în plăsele. Răsucește lama pumnalului în rană, și viața ei se stinge ca un vis neterminat, în zori. Așaază cadavrul pe partea dreaptă, cu capul spre nord, cu fața spre vest[2] și-și aruncă mantia peste ea. Pleacă în cele din urmă, sleit de-atîtea lacrimi de despărțire. Trage brîul spre el și-l înoadă în jurul gîtului. Slujba din templu e pe sfîrșite, a ajuns la rugăciunile pentru morți: „Credincioși și necredincioși se vor ruga" — și, la ultimele cuvinte, Jihei sare de pe poarta ecluzei.

JIHEI De-am renaște pe un singur lotus! Noroc Amida Buddha!

POVESTITORUL Cîteva clipe se zvîrcolește ca o curcubetă în vînt, dar, încet, încet, respirația i se oprește așa cum rîul este barat de poarta ecluzei, unde legăturile

[1] Paradisul lui Amida se află la vest. Luna este deseori folosită ca simbol al culturii budiste.

[1] Invocarea numelui lui Amida te elibera de durerile sufletești precum o sabie de durerile fizice. Cele două imagini se asociază.

[2] Morții erau așezați astfel pentru că și Shakyamuni Buddha a ales această poziție cînd a murit.

cu viața se frîng. Pescarii care au ieșit dimineața la pescuit îi prind cadavrul în năvod.

PESCARII — Un mort! Priviți! Un mort! Veniți cu toții să vedeți!

POVESTITORUL — Povestea circulă din gură-n gură. Se spune că cei ce sînt prinși în năvodul jurămîntului lui Buddha obțin imediat salvarea și iertarea. Toți cei ce ascultă povestea *Îndrăgostiților de la Amijima* sînt înduioșați pînă la lacrimi.

Cuprins

Prefață 5

1 ÎNDRĂGOSTIȚII DE LA SONEZAKI 21

2 YOSAKU DIN TAMBA 41

3 MESAGERUL IADULUI 87

4 BĂTĂLIA DE LA COXINGA 127

5 GONZA LĂNCIERUL 213

6 ÎNDRĂGOSTIȚII DE LA AMIJIMA 259